

Guatemalabrigaden 2011

Rejsebrev # 1

Hvornår har du sidst følt begejstring over at få en skål med ris og kylling? Hvornår har du sidst følt begejstring over at få en flaske vand? Hvornår har du sidst følt begejstring over at der var lys i gaden om aftenen? Sådan er Guatemala. Et land der stadig slikker sårene ovenpå en årelang borgerkrig. Et land der slås med korruption og brud på menneskerettighederne, men som stadig er et smukt land, præget af fantastiske landskaber, tortillas, farverigt tøj, meget små butikker, osende biler, og hvor man finder 38 vulkaner, hvoraf én af disse er Mellemamerikas højeste punkt (som vi i øvrigt har bestøget). Her skal man ikke være sart. Bare på denne første del af vores tur er vi blevet overvældet af de mange nye indtryk.

Guatemala er et land med en historie, der, ligesom hos mange andre tidligere kolonier, er præget af den oprindelige befolknings kamp for at få deres land og rettigheder tilbage. Guatemala blev erobret af Spanien i 1524. I de første år under spansk styre døde mange af maya indianerne, som er det oprindelige folk i Guatemala. Det anslås at 2/3 af den oprindelige befolkning døde af sygdomme og tvangsarbejde inden år 1600.

I 1821 opnåede Guatemala selvstændighed uden kamp. De personer, der var mest interesserede i selvstændighed, var hovedsageligt de ca. 4% rigeste i landet, som samtidig var creolere, der nedstammede direkte fra de spanske erobrere. Grunden til at de ønskede selvstændighed, var for at undgå at betale skat til Spanien og for at opnå større magt i landet. Det vil sige, at forholdene for mayaerne ikke ændrede sig. De var f.eks. stadig tvunget til at levere 90 dages gratis arbejdskraft pr. år til de store herregårde. I takt med at industrialiseringen skred frem, forværredes deres forhold yderligere, idet der var brug for endnu mere billig eller gratis arbejdskraft. I de efterfølgende år havde flere forskellige diktatorer magten, hvoraf ingen af dem gjorde noget favorabelt for landet. F.eks. gav Manuel Estrada Cabrera 40% af landbrugsjorden i Guatemala til det amerikanske selskab United Fruit Company (som nu heder Dole). Først i 1944, hvor Jorge Ubico gav slip på sin diktatormagt, og året efter, hvor den første præsident valgtes demokratisk, begyndte der at komme sociale reformer i landet. Specielt landbrugsreformen, som Jacobo Arbenz Guzman gennemførte, er meget vigtig. Landbrugsreformen uddelte meget af United Fruit Companys jord til den øvrige befolkning, der havde brug for den, hvilket førte til en økonomisk krise i selskabet. Dette ledte til et amerikansk støttet kup i 1954, eftersom mange i den amerikanske regering havde aktier i United Fruit Company. Indsættelsen af den nye diktator medførte, at alle de reformer, der var gennemført i de sidste 10 år, blev tilbageført. Dette førte til at de første guerillagrupper formedes i 1960'erne. I 1970'erne og 80'erne foregik de værste konflikter under krigen, og der blev begået mange massakrer mod mayaernes landsbyer. Ca. 440 landsbyer blev fuldstændigt udsløttet, 200.000 personer blev dræbt, 1,5 millioner fordrevet, og 50.000 er forsvundet.

I 1996 blev fredsaftalerne underskrevet efter 36 års borgerkrig. Indtil videre er ingen af løfterne i fredsaftalen blevet indfriet, og 80% lever i fattigdom i Guatemala i dag, deraf lever ca. 40% i ekstrem fattigdom (under 1 USD pr. dag). Specielt på områder som uddannelse og sundhed er der store mangler, i hvert fald for en del af befolkningen. Det siges, at der er ca. 14 familier i Guatemala, som styrer og ejer landet, hvilket nødvendigvis betyder, at der rigtig stor ulighed i landet. Det er altså i sandhed et land, der er meget anderledes end, hvad vi er vant til hjemme i Danmark.

Siden vi ankom til Guatemala den 9. september, er der sket rigtig meget. Vi har alle nydt spanskundervisningen på P.L.Q (Proyecto Linguistico Quetzalteco) i Xela (mayaernes ord for Quetzaltenango) og Bjergskolen. Undervisningen foregår sådan, at man hver dag har eneundervisning i fire eller fem timer, hvilket gør, at vi på bare tre uger har forbedret vores spanskundskaber mærkbart. Vores samtaler er gået fra at handle om, hvorvidt nogle mon ved, hvad det ene eller det andet ord betyder, til hvorvidt man i en given situation skal bruge præteritum eller imperfektum.

P.L.Q. er en skole der er meget socialt, kulturelt og politisk bevidst, hvilket betyder, at de ofte arrangerer aktiviteter i overensstemmelse hermed. Det vil sige, at vi både har været ude og se en tidligere guerillalejr under borgerkrigen, en by hvor der er et stort problem med, at de bruger for mange pesticider, og hørt utallige foredrag om borgerkrigen og den aktuelle politiske situation. Xela er en fed by på mange måder. Jo tættere man kommer på Parque de Centro America, jo mere vestligt ser det ud. Xela har mange butikker og caféer og er også byen, hvor du kan få et brød for 1 kr. og 3 liter vodka for 30 kr. Der er ofte arrangementer, optog og parrader i farverige kostumer og percussions, der ikke spiller i takt.

I Guatemala lærer man hurtigt et og andet om ydmyghed og taknemmelig. Denne ydmyghed har vi særligt følt efter, at vi er kommet til bjergskolen. Her er forholdene meget mindre, end hos de familier, vi har boet og spist hos i Xela. Faktisk er folk her så fattige, at vi bor på skolen og kun spiser hos byens familier. Selvom kårene er små, er alle utroligt flinke. Vores lærere og familier vil hjertens gerne fortælle om deres land og lytte til vores gebroknede fortællinger om det ene eller andet. Noget af det, der i øjeblikket fylder meget i guatemaltekerne hverdag, er det forestående valg.

Netop som vi forlod et Danmark med valg, mødte vi et Guatemala uden. For selvom der faktisk er valgkamp nu i Guatemala, står guatemaltekerne overfor et umuligt valg med AIDS eller cancer – nutidens pest eller kolera.

Første valgrunde blev afgjort den 11. september, hvor de to præsidentkandidater, der fik flest stemmer, gik videre til næste valgrunde. Grunden til, at der eksisterer en valgrunde nummer to er, at ingen af præsidentkandidaterne fik over 50% af stemmerne. Valget står nu mellem Otto Pérez Molina og Manuel Baldizón. Den tidligere militærchef Otto Pérez stiller op for det patriotiske parti og promoverer sig som den faste hånd, Guatemala har brug for, for at overkomme problemerne med stigende kriminalitet. På trods af, at han understreger, at han i sin militærkarriere altid har kæmpet mod diktaturet og for demokratiet, er der mange, der grubler over om, han måske ville foretage et militærkup, i så fald han ikke vinder præsidentposten. Desuden har han et ansvar i forhold til de militære massakrer under borgerkrigen, idet han var leder af efterretningstjenesten, der udførte disse. Den anden præsidentkandidat, Manuel Baldizón, er involveret i korruption, våben- og narkosmugling og går blandt andet til valg på dødsstraf, offentlige henrettelser og en ekstra månedsløn om året. Ligesom ved mange tidligere valgkampe formår kandidaterne ikke at adskille sig fra hinanden med en klar politik. Ingen af den fremlægger et politisk program for, hvordan de vil gennemføre deres politiske løfter, men går i høj grad til valg på personlige profiler. Der har desuden udviklet sig en politisk kultur i Guatemala, hvor et parti i de fleste tilfælde kun eksisterer i én valgperiode, da det herefter mister troværdighed, og tiltrækning på vælgerne. Mange af kandidaterne stiller dog op igen for nye partier.

Udover de meget magtfulde og desuden rige, kandidater der opstiller, er der også andre

mindre bemidlede der forsøger sig. For eksempel opstillede den kvindelige modtager af Nobel fredspris i 1992. Rigoberta Menchu er af maya-quiché oprindelse og fra en fattig familie. I 1970'erne og 80'erne kæmpede hun mod militærdiktaturet og er i dag menneskerettighedsambassadør for Guatemala. På trods af dette er hun ikke nået anden valgrunde, og det er der nok flere årsager til. Det siges, at hun har megen personlig interesse i den magtfulde præsidentpost og ikke er helt troværdig, men endnu mere afgørende er den måde, hvorpå valget føres i Guatemala. Det er tydeligvis ikke en valgproces, som vi kender den i Danmark, men nærmere et "valgmarked". Regeringen giver partierne 2 USD for hver stemme, de får, og partierne "køber" derfor deres vælgere med arbejde, mad eller penge. Disse penge er egentlig skattepenge, som i stedet skulle gå til uddannelse, sundhed og oplysning til befolkningen, men pga. det dyre valg, forringes disse muligheder i 2012: en forringelse af de nuværende 2,5-3% af skattepenge, som går til social- og sundhedssektoren. Til sammenligning går 36% til hæren. Der er krise på hospitalerne og uddannelsesinstitutionerne, og der mangler penge til lærerlønninger og medicin – No hay dinero! Samtidig har regeringen netop lånt 70 millioner USD til seks helikoptere til bekæmpelse af narkotrafficking. Nu venter vi blot på "El cambio" - "Forandringen" - som den nye præsident bliver ansvarlig for pr. 14. januar 2012. Vi glæder os til at fortælle mere om valget efter anden valgrunde den 6. november.

De næste fem uger skal vi tilbringe i landsbyen, La Florida. Et ophold vi er lidt nervøse for, men super spændte på. Det bliver interessant at se, hvordan forholdene og sidst men ikke mindst beslutte hvilke projekt, de indsamlede penge skal gå til.

Kilder: Diverse guatemaltekere, vores lærere og konferencer på sprogskolen, en forældet artikel fra Danmark, og hvad vi har hørt set og mærket.

Guat's up!

Når tiden ikke bliver brugt på at udforske forskellen mellem direkte og indirekte objekt, bliver spilleabstinenserne ofte tilfredsstillet med en god omgang Røvhul. Kortspillet Røvhul er en klassiker i et hvert spillehjerter med respekt for sig selv. Spiller du med fire af dine venner fordeles stillingerne oftest som følger: vinderen indtager magten som Præsident, nummer to bliver Vicepræsident, nummer 3 er den neutrale borger, nummer 4 må indfinde sig som Vicerøv og rosinen i pølseenden er Røvhul. Reglen siger derefter, at Røvhullet skal videregive dets to bedste kort til vinderen i bytte for præsidentens to dårligste. Det er på mange måder et ganske uretfærdigt spil, der gør det svært for det laveste led at komme op på hesten igen. Nu befinder vi os sådan set i et land, hvor spillets regler gælder for et reelt land, og uretfærdigheden forsvinder ikke efter at have pakket de 52 kort ned i pakken igen. For at sætte det hele i perspektiv har vi, efter at have skabt bekendtskab til Guatemalas menneskelige og politiske historie, tilladt os at ændre lidt på forholdene: Vinderen bliver derfor United Fruit Company, første efterfølger bliver Otto Pérez, nummer 3 bliver den naive turist, nummer 4 bliver Ladinoen (blanding af spanier og mayaindianer) og det laveste led i fødekæden bliver Mayaindianer.

Fun fact: I Guatemala findes der 32,8 millioner mobiltelefoner mod ca. 14 millioner mennesker.

Guat the fuck!?

Konstant omringede af sindssyge udsigter og smukke mayadragter, er vi vant til at vandre overvældede rundt med store øjne og åben mund og polypper. Gang på gang finder vi halvt skamfulde vores kameraer frem og sniger os til at forevige farverige og eksotiske motiver. Vi er og bliver udlændinge, og det er svært at ændre på vores udenforstående rolle som tilskuere til alt, hvad vi møder. Af og til, sker der dog noget, der vender vores turistrolle på hovedet. I vores første uge var vi på dagsudflugt til Las Georginas, nogle varme kilder i de omkringliggende bjerge. Efter vores obligatoriske fotosession, hoppede vi i badetøj og kilder for at flyde rundt og nyde vandet og varmen. Imidlertid ankom kort efter to lokale skoleklasser på badetur. I starten turde ingen hoppe i samme bassin som de høje, hvide vikinger, men da vi lidt efter lidt fik selskab, var der ingen grænser for fnis og spansk-sprogede jokes. Og da et par af dem sneg sig hen for at tage billeder af os, de halvblege, halvnøgne fremmede, var det pludselig os, der var blevet eksotiske fotomotiver. Turistattraktioner kan vel være mange ting.

Guatemalabrigaden 2011

Rejsebrev # 2

Fra turist og iagttager til attraktion og familiemedlem. Fra spanske verber, kortspil og fest til markarbejde, diaré og familiehygge i stearinlysets skær. Fra Panajachel til La Florida!

Vores ankomst til landsbyen La Florida føltes som et meget hurtigt skridt taget fra en moderne verden og tid med hastig udvikling og uanede muligheder direkte ind i en verden af begrænsninger befindende sig i en historisk tidslomme med et sagtnet tempo mod den proces, der skal føre samfundet ind i moderniteten.

Vores tur fra værende spanskstuderende til landsbygæster gik over Panajachel, som kan udnævnes til Guatemalas svar på Mallorca. Her finder man et utal af internationale restauranter, barer og butikker, der sælger lokalt kunsthåndværk og beklædningsgenstande. I Panajachel mødtes vi med vores kontaktperson Rodolfo fra Mellemamerikakomiteens partnerorganisation i Guatemala (CONIC), der skulle sørge for, at vi fik en sikker ankomst til landsbyen. Vi blev samlet op af en minibuss, der var vores transport til landsbyen. Efter en fire-timers-køretur med ipods i ørerne og et sidste restaurantbesøg trillede minibussen op ad en vej, hvor vi kunne begynde at genkende motiver set på billeder i grundkursets powerpoint-præsentation af landsbyen, og vi vidste, at nu var vi der. Endnu isolerede og iagttagende bag bussens tonede ruder rullede vi ind på en plads, hvor en stor flok mennesker var forsamlet. Med bankende hjerter og lettere svedige håndflader trådte vi ud og afslørede vores identitet for den ventende befolkning, der modtog os med smil og nysgerrige blikke, mens der fra hjørnet blev hvisket ”gringos”. En times ventetid på Rodolfo og vores senge blev brugt på at præsentere os selv og smage egnes nødder. Vi blev tilfældigt fordelt på en liste med familienavne og afhentet af vores ”fædre”. Så var vi i La Florida!

La Florida

Landsbyen er bygget op om en gammel finca (herregård/kaffeplantage) beliggende et naturmæssigt meget idyllisk sted. Husene er samlet langs en brostensbelagt vej, der strækker sig fra indgangsporten (som vidner om CONICs tilstedeværelse med skiltet, hvorpå der står ”CONIC presente La Florida”) med en langsom stigning med ca. 2 km’s gang til byens udkant, og vi er indkvarteret med varierende mellemrum hos familier fra bunden til toppen af vejen, hvilket vil sige fra byens start til slut. Der er således udsigt til bjergskråninger til tre sider, hvor beboerne har deres

marker. Denne idylliske placering betyder dog også, at stedet er udsat, hvis der kommer storme eller store mængder regn, fordi bjergene samler vand, som bliver sendt i markernes og landsbyens retning.

La Florida består i dag af 111 familier. Før 2001 boede der 38 familier på fincaen, som var *mozos colonos* (arbejdere/ fæstebønder) for el finquero (ejereren). I 1995 begyndte disse familier at tale med finca-ejeren om at få lov til at købe finca'en, men finca-ejeren ville ikke sælge. På trods af megen kommunikation om dette, skete der ikke noget før det internationale fald i kaffepriserne, som forårsagede at finqueroen forlod sin finca i år 2000, og efterlod jorden. Efter at have presset på over for så vel finqueroen som over for statens "Fondo de Tierras" igennem lang tid (der er en statsejet fond, som låner penge til bønderne og den oprindelige befolkning til at købe deres jord tilbage), lykkedes det arbejderne at få finqueroen til at sælge sin finca. Efter en handel mellem finca-ejeren og Fondo de Tierras blev finca'en købt for 10,5 mio quetzales. Staten supplerede med 3,5 mio Q, men beboerne skylder stadig mere end 6 mio. Q til Fondo de Tierras. Beboerne har på 10 år formået at få afbetalt ca. en mio. af deres gæld, og deadline for afbetaling af det samlede lån falder i år 2014. Meget tyder altså på, at de kan gå hen at miste deres genvundne jord endnu en gang.

Da de 38 familier som boede på finca'en inden 2001 mente, at der var for meget jord (for stor en udgift), til kun 38 familier, sendte de en mand rundt i landet for at finde folk udefra, der var interesserede i at flytte til finca'en og integrere sig i købsaftalen. Der kom først og fremmest familier fra de 3 nabofinca'er, som på dette tidspunkt alle var ejet af finqueros. Der kom dog også folk fra andre regioner længere væk, som slog til, da de fik muligheden for at købe deres egen jord via et lån (hvilket er en sjældenhed for den jordløse oprindelige befolkning). Befolkningstallet var i en periode oppe på 180 familier. Dette tal er imidlertid faldet, da ikke alle familier har kunnet betale deres afdrag i tide og derfor har måttet forlade deres jord igen.

Landsbyens beboere har helt klart en indtjening, men de er stadig i høj grad at betegne som fattige, hvilket bl.a. ses på børnenes beskidte tøj, den beskedne kost (ofte bestående af frijoles og æg – gerne tre måltider i streg) og ikke mindst boligforholdene med manglende plads, vand, elektricitet og toiletter. Deres indtjening kommer hovedsageligt fra landbruget, hvor der dyrkes majs, kaffe, frijol (brune bønner), ejote francés (grønne bønner), plátano og banano (to forskellige slags bananer) mm. Landsbyen eksporterer økologisk kaffe til USA og ejote francés til Canada og Japan.

Området omkring La Florida er generelt Kaqchikel-talende, men alle i landsbyen behersker spansk på et højt niveau. Herudover er kendskabet til andre sprog sparsomt eller rettere så godt som ikke eksisterende og i vores samtaler med familierne, tegner der sig et klart billede af mangel på uddannelse og information for denne gruppe værende en del af Guatemalas oprindelige befolkning.

Hverdagsliv

Livet i La Florida kører i en lidt anden rytme, end vi er vant til fra Danmark. Morgenen starter som regel ved 6-tiden, hvor vi står op med hver vores familie. Vi står op, fordi vi er udhvilede og måske endda har ligget vågne noget tid, idet vi som regel går i seng ved 8-tiden om aftenen. Vi står også op, fordi det er svært at blive liggende og snue, når de mellem fire og ti andre personer (fordelt i to-tre sng), man sover sammen med, alle står op og begynder dagen. Vores dag begynder som regel med op til flere toiletbesøg, for vores svage danskermaver har lidt svært ved at vænne sig til den guatemalanske mad og hygiejne(eller mangel på samme). Morgenen i familien består af brændehugning, opvask og tortillalavning - alle ting, vi kan hjælpe med og deltage i, selvom klappe-tortilla-teknikken er gået galt for flere af os. Efter at have spist morgenmad, typisk bestående af bønner, æg, grøntsager, nudler el.lign. og ikke nødvendigvis specielt morgenmadsagtig, mødes vi hos den familie, hvis arbejde vi den dag skal tage del i. Oftest vandrer vi en halv til en hel time op ad de omkringliggende skråninger for at komme til den rigtige mark. Markerne kan være bønnemark, som er forberedt til såning, men mangler 4 hvide hjælpere til at sidde på hug og så frø i 4-5 timer, eller det kan være kaffemark, som kræver en person, der er lidt højere end flertallet af de lokale til at nå de øverste roede bær på kaffeplanterne. Nogle dage kan vi også hjælpe til i selve landsbyen, enten i det lokale larve-projekt, som beskæftiger en stor del af de lokale kvinder i nogle af dagstimerne, hvor de passer en stor mængde larver, som skal forpuppe sig og lave silke, eller vi kan hjælpe enkelte familier med at pille majscolber, så der kan sælges flere majs til tortillaproduktion. Efter vores arbejdsdag hjemvender vi igen til hver vores familie, hvor vi får frokost. Alle måltider ligner hinanden, og ingen ingredienser er forbeholdt et specifikt tidspunkt på dagen. Typisk er det dog, at vi altid får serveret før resten af familien, tit efterfulgt af faderen, og tit får mere mad end andre familiemedlemmer, samt førsteret til alle siddepladser. Vi får også tit serveret varme drikke, enten kaffe, som er meget tynd og smager mere af sukker end kaffe, eller atol, som mest af alt smager som en meget tynd udgave af havregrød med sukker. Vores eftermiddage går som regel med at lege med børnene. Først i familien, hvor børnene alle er meget nysgerrige og begejstrede for os, og næsten hver dag på slaget 15 med resten af landsbyens børn,

som vi mødes med på den lokale basket bane og leger diverse lege - en stor succes, som alle børnene nyder meget og går meget op i. Gennem vores daglige leg med børnene, er vi blevet de store stjerner i alle familier, ikke kun vores værter, og det er umuligt for os at bevæge os gennem byen uden tilråb fra børnene, som alle kan vores navne og meget gerne vil snakke. Hvis vi har tid om eftermiddagen, er det også tidspunktet til at få sig et bad. Det sker i en af de mange floder i området tæt ved dens udspring for at få så rent vand som muligt og ved et punkt, hvor der er et vandfald, der slår bruseren på ethvert hostel i Guatemala. Den badeform er vi meget begejstrede for. Sidst på eftermiddagen er der mange familier, der drager mod kirken i den nærmeste by, og de af os, der bor hos de mest religiøse familier, må ofte drage med og være indlagt til et par timers sang, prædiken og gråd over Jesu lidelse i den evangeliske kirke, hvor vi også ofte bliver inddraget i prædikenen. Aftenerne foregår i stearinlysskær med boldspil, læsning eller hyggesnak hos de af vores familier, der ikke har elektricitet, og tit med tv kørende uafbrudt med mexikanske soap operas hos familierne, der har fået elektricitet, indtil aftensmaden er blevet indtaget og det er blevet sengetid igen. Vi går hver især i seng i vores huse, nogle med kakerlakker i væggene, nogle med myreangreb i køkkenet og nogle med olie dryppende fra loftet over vores seng, og føler os dog efterhånden sært tilpas i vores midlertidige og meget anderledes hjem.

En protest

Hvis udenrigsministeriets anbefalinger siger ”Hold jer væk fra demonstrationer i Guatemala, det kan være farligt” Så siger vi ”Helt sikkert, lad os gøre det alligevel”. For det var netop, hvad vi gjorde. Hovedparten af den guatemalanske befolkning er som nævnt i sidste brev af mayaindiansk afstamning, de såkaldte indigenas. Det er et folk med en fascinerende og samtidig gruopvækkende historie. Under den 36 år lange borgerkrig var det hovedsageligt indigenas, der led under de blodige kampe. – Det skønnes at ca. 83% af ofrene tilhørte mayabefolkningen, og borgerkrigen kan ses som en kulmination på flere hundrede års undertrykkelse af netop dette folk. Den oprindelige befolkning samles i hovedstaden hvert halve år for at protestere mod de vilkår, hvorunder de lever. Denne gang var den 12. oktober dagen for demonstrationen, og netop denne dag har også et historisk aspekt, da det var den dag Guatemala blev koloniseret.

Vores dag startede kl. 03.00 onsdag morgen, hvor vi sammen med ca. 70 mennesker fra La Florida tog bussen til Guatemala City. Her mødtes flere tusind mennesker fra forskellige byer for sammen at vandre gennem hovedstadens gader og demonstrere mod de urimelige diskriminationer og den

vold, der stadig foregår mod indigenas. For os var det enormt spændende at se, hvordan en demonstration foregår her og på helt tæt hold opleve og deltage i deres kamp for rettigheder, at se, hvordan de bare er ildsjæle, der brænder for deres sag.

Et nyt aspekt i denne dags protester var, at der i modsætning til udenrigsministeriet advarsler, hvori det forlyder, at der tidligere er opstået uroligheder, hvor modstandere har skudt mod demonstranterne, var stor fokus på sikkerheden, idet politiet for første gang i historien udgjorde for- og bagtrop i demonstrationen. Vi følte os generelt meget trygge og oplevede demonstrationen som en mulighed, vi ikke kunne sige nej til. For at sætte prikken over i'et skulle vi da også gå med det største banner, vi kunne finde samt råbe med på deres kampsang. Det var så fedt at deltage i, og selvom vi var de eneste hvide, blev vi så hurtigt en del af det, og folk var super cool omkring, at vi var der. Enden på demonstrationen var at arrangørerne fra CONIC, skulle ind på præsidentpalæet, for at præsentere et manifest, de havde udfærdiget med nogle punkter, de ønsker skal med i lovgivningen, som skal forbedre det oprindelige folks rettigheder. I forhold til forhandlingerne gjorde det måske ikke den store forskel, om vi var der eller ej, men med vores tilstedeværelse viste vi vores støtte til landsbyens kamp og fik samtidig selv en stor oplevelse. Vi hørte dog senere, at en af politikerne havde spurgt en mand fra landsbyen, hvad vi lavede der, vi var jo ikke indigenas, hvortil han svarede: ”De er her for at se, hvor lidt i bekymrer jer om os.” Det var så cool sagt, og vi blev enige om, at det var det bedste svar, han overhovedet kunne give på det spørgsmål.

Nu næsten 200 år efter Guatemalas uafhængighed, kæmper mayafolket stadig med gennemgående diskrimination og marginalisering på alle samfundsområder. Man kan forundres over deres evne til stadig at tro og håbe på et bedre liv og en lysere fremtid. Den gæstfrihed og åbenhed, vi har mødt her, er så beundringsværdig, at man kun kan håbe på det bedste for dem. For gæstfriheden er virkelig noget af det, der kendetegner dette folk, noget vi har oplevet helt tæt på.

Regnvejr og fri fra skole

Normalt er orkaner noget, vi kender fra tv-avisens vejrudsigst, men når man geografisk er tæt på, men befinder sig i La Floridas tidslomme, er det ikke vejrfænomenet ”orkan” der bliver omdrejningspunktet, men en irritation over regnvejrets begrænsninger. For som man nogle gange kan vågne ved lyden af ens mamas klappende hænder, der former friske og varme tortillas, kan den hårde lyd af kraftig regn, der rammer det slidte bliktag også få én ud af fjerene. Regnen fungerede i ni dage som vækkeur og som grunden til, at der var fri fra skole og intet arbejde i marken. Ni dage

med glatte sten, mudder og tøj, der gik fra drivvåd til fugtigt til muggent. Ni dage med vedvarende himmelvand i en bjerglandsby, der helt og aldeles afhænger af dens afgrøder, kan snildt betegnes som en hård – og dyr – omgang. Ni dage betyder nemlig ødelagte marker, rådden kaffe og bønner, der skal sås på ny. Vandet tærer ikke kun på landbruget, men også folket. Frustrerende hvæs kan jævnligt høres fra landsbyens kvinder, der desperat forsøger at installere endnu en tørresnor på de beskedende kvadratmeter i håb om, at tøj og bleer til en familie på 10 medlemmer vil tørre. Kun få mænd trodser det våde vejr for at vedligeholde deres marker, andre vil ikke løbe risikoen for at blive syg og derved ofre tid i sengen og penge - der ikke er der - på medicin. Der er dem der tager det sikkerhedsmæssige aspekt alvorligt og vælger at se én af de mange mexikanske tv-novellaer og ikke finde sig selv på en mark med ejotes francés, der klæber sig op af en bjergskråning med en hældning på 80 grader og en 80 % risiko for mudderskred.

Når strømmen ikke svigter, bliver den mexikanske udgave af Horton Sagaen også flittigt dyrket af de rastløse børn, der også på grund af regnen er blevet frarøvet deres andet arbejde – nemlig skolen.

På regnens sjette dag – sjette dag uden arbejde – blev en aftale sat i hus med landsbyens skoleinspektør, Pedro. Han fortalte os om La Floridas ”escualita publica”. Indtil for seks måneder siden har i alt 96 børn fra landsbyen haft deres daglige gang på en skole i midten af La Florida. ”Skolen” var en lille falmet gul bygning med et enkelt rum, og hvor der på væggen skulle have hængt et verdenskort, var der her fugtskader, der med lidt god fantasi kunne tage form som de syv verdenskontinenter. Når vejret bød på varme og høj luftfugtighed gik den lille skole fra at være en undervisningsinstitution til en sauna og gjorde forholdene umulige. Til alles lettelse blev der for seks måneder siden åbnet døre til en nybygget skole med højt til loftet og store vinduer, der lukker masser af hjernebenzin ind. Den nye skole har tre klasselokaler, ét kontor og et bibliotek, der består af en ensom bogreol med sørgeligt meget plads til ny viden og nye historier. Der er fine toiletter – et for pigerne og et for drengene – der er dog ikke noget vand i kummerne ej heller i vandhanerne. En anden bygning tilbyder plads til depot og festlokale. Der er i alt tre lærere; to kvindelige og skoleinspektøren, Pedro. Som landmændene har ansvaret for at så bønner og kaffe til familien overlevelse, har disse tre maestros ansvaret for at så viden inden for 11 forskellige fag i de i alt 96 små hoveder. Det er et job, der udover tålmodighed og evnen til at skære igennem også kræver evnen til at tænke kreativt. Sidstnævnte bliver der brug for, når situationen; én lærer, 32 elever og én bog opstår. Denne scene er en realitet i slutningen af året, når de 55 Q (ca.40 kr), staten giver til

hver elev i januar måned, er brugt op. Beløbet skal dække udgifter til bøger, kladdehæfter, blyanter, mad, musikinstrumenter og bolde. Går der hul på fodbolden, er det bare ærgerligt.

Der er dog stadig luft i vores bold. Der er fodbold på mandag kl. 15. Samme tid samme sted de næste 14 dage...

Guat's up!

Efter sigende er ordet 'Gringo' er betegnelsen for en hvid person, nærmere en hvid person fra USA. Pero por que gringo? – hvorfor gringo? Navnet stammer fra tiden hvor USA og Mexico var i territorielle stridigheder. Amerikanerne invaderede de mexicanske stepper i klædt deres grønne uniformer og blev mødt af desperate mexicanske tilråb: "Green go!! Green go!!" Efter mange års mundtlig overlevering er betegnelsen for "hvid mand" nu blevet fuldt integreret i den centralamerikanske sprogkultur. Pero no somos gringos – somos vikingos! –Vi er ikke gringoer, vi er vikinger.

Guat the fuck?!

Efter at være blevet indkvarteret hos den familie vi skal bo hos, have udvekslet nogle høflighedsfraser og forsøgt at lære adskillige fremmede børnenavne, presser sig et spørgsmål på. Et spørgsmål af stor vigtighed, men også et lidt akavet spørgsmål at få fremstammet blandt disse fremmede mennesker, der interesserer omringer en i hobetal. Donde está el baño? – Hvor er toilettet? Sådan, nu er det sagt! Reaktionen er bare ikke som forventet. Der bliver grinet lidt af den uvidende gringo, der tydeligvis har noget at lære om livet på landet. For svaret er, at der ikke er noget. Et af børnene bliver beordret til at vise, hvor der er lidt skov, som man kan forette sin nødtørft i. Og med tusind ubehagelige tanker om hvordan man kan overleve fem uger uden en af de ting, man normalt tager for givet, og tre børn der interesserer kigger på, har man sit første intime møde med naturen, og den virkelighed størstedelen af landsbyen lever i.

Fun facts

For én brigadist var ud af 46 måltider, 21 bestående af æg og 15 af suppe. For en anden betød en halvanden times tøjvask 143 myggestik på højre ankel.

Guatemalabrigaden 2011

Rejsebrev # 3

Det, der i starten var fremmed, nyt, intimiderende og føltes tæt på Mission Impossible, har efter fem uger forvandlet sig til kuldegys ved tanken om at skulle tage afsked med den lille oase, La Florida. Efter fem uger på kaffefincaen har vi, udover at have opnået et yderst afslappet forhold til at gå "the walk of shame" med den diskrete toiletpapirrulle under armhulen med kurs mod et tilfældigt træ, også skabt et benhårdt og familiært bånd til familierne og folket i det lille landsbysamfund. Et folk der på rekordtid lærte navnene på os otte høje, lyse vikinger fra landet uden bjerge, og som trofast og overskudsagtigt hilser på med et smil og et 'Buenos dias'.

Efter de ni dages intens regn, tittede solen frem bag skyer og bjergtoppe, og de idylliske omgivelser i bjerglandsbyen kom til sin ret. Under sol og glade dage gik der i den sidste tid sport i at invitere os otte på en bid af Guatemala i alle de små, ydmyge hjem. Det kunne være chochitos, indbagt svine- eller kyllingekød i majsdej, herefter kogt i omsvøbte palmeblade, eller det kunne være tamales, en anden guatemalansk klassiker, der mest af alt er chochitos i festtøj. Hele tre gange gik invitationen til fødselsdagsfejringer, hvor vi som otte kongelige æresgæster blev sat på otte stole om et bord med dug trykt med kristne budskaber. I nogle huse var der i dagens anledning spredt fyrretræsnåle udover hele gulvet og hængt farverige balloner i loftet. En familie lagde majs/brændeskur til en piñata-event, som er en anden udgave af at slå katten af tønden - dog med bind for øjnene, hvilket var til stor glæde for alle børnene og vor kameraer. Brigaden selv diskede også op med en fødselsdag mandag den 31. oktober og denne fejring faldt sammen med den sidste legedag med børnene. Det blev markeret på dansk manér med skattejagt og slikposer. Børnene supplerede glæderne ved at berige fødselsdagsbrigadisten med en guatemalansk fødselsdagssang – det var alle tiders herlige oplevelse. Samme dag bød også på en flot vandretur op til et view-point i bjergene, som tilsyneladende var ikke-eksisterede, da vi efter tre timers gåtur i off-pist- terræn ankom. Det holdt ikke vores ven fra landsbyen tilbage for lige at kravle og i de tilgroede træer og fatte sin simple machete og fælde nok natur til, at de otte danskere kunne få deres udsigtslyster tilfredsstillet – det var fantastisk smukt.

Den næste perle i rækken af festdage, var tirsdag den 1. november, som i Guatemala og store dele af Latinamerika er kendt som De Dødes Dag, der mere eller mindre svarer til Allehelgenes aften eller Halloween. Det er en tradition, at man udsmykker gravene for at mindes de døde. Dette gør, at det ikke nødvendigvis er en super glad aften, men det er "importante". Det skulle efter sigende ikke være uhyggeligt at møde en gammel slægtning, tværtimod skulle det være meget hyggeligt at møde et genfærd, da de alle er meget venligtsindede. Ingen af os formåede dog at støde på venlige spøgelser, men hyggeligt var det. Det var svært at vide, hvad man skulle forvente. Vi fulgtes med familien og folk fra landsbyen ind til den nærtliggende by, Pochuta, for at besøge kirkegården - nogle både om morgen og efter mørkest frembrud. Vejen foran den oplyste kirkegård var fyldt med snacks og fristende streetfoodboder. Inde på selve kirkegården var der et hav af glitrende stearinlys, pynt og farver på gravstenene. Blandt farverne sad betænksomme og sørgende slægtninge til de afdøde, og grupper af udklædte unge med masker svævede rundt mellem hver andre, i mens endnu andre løb rundt med et græskarhoved for at indsamle penge. Man har set det på film, men det var noget andet at være der selv, og selvom der var fyldt med mennesker, var der en underlig ro. Der var nok at kigge på med alle farverne og lysene, og alligevel var vi i os selv som altid også en attraktion, og en del har nok undret sig over, hvad vi lavede der. Folkene fra La Florida var ret berørte af at være der, og det smittede af på os. Især de mange små børnegrave gav en klump i halsen, og man kunne ikke lade være med at tænke på, hvad der mon var hændt dem. Det var en mystisk stemning der på kirkegården. Vi var alle overvældede af indtryk og af at se, hvor meget det

betød for vores familier og andre fremmødte.

I det hele taget er vi blevet beriget med alverdens fantastiske oplevelser fra mennesker, der intet har, udover deres enorme humør og gavmildhed. Oplevelser for livet, som vi på ingen måde nogensinde vil kunne takke vores nye familier og venner nok for. Alligevel besluttede vi os for at markere vores taknemmelighed med manér og havde indkøbt lækkerier efter guatemalanske hjerters ønsker, for at kunne fejre beboerne, på vores sidste dag i landsbyen. Således inviterede vi til afskedsfest med fem store flødekager, masser af vandmelon, sodavand og selvfølgelig fyrværkeri, som de selv ynder at affyre til enhver festlig lejlighed. Festen var en stor succes med mellem 150 og 200 fremmødte, som alle hyggede sig og fik sig en svingom med en dansk brigadist til både guatemalansk og dansk musik. Desuden havde landsbyen hyret en fotograf, som fik tømt film efter film på sit analoge kamera med billeder af de efterhånden anstrengt smilende brigadister på opstillede billeder med diverse familier. I samme anledning annoncerede vi vores beslutning om at donere nogle rejsebrevspenge i form af materialer til skolen. Som vi beskrev i sidste brev, har landsbyens skole stærkt brug for flere undervisningsmaterialer. Nogle af os var derfor med skolens tre lærere ude for at købe disse. Både didaktiske materialer såsom bøger, kuglerammer, notesbøger, skriveredskaber, verdenskort og materialer til kreative udfoldelser, musikinstrumenter såsom tamburiner, sportsudstyr som f.eks. basketbolde, fodbolde, kegler og hulahopringe og praktiske ting, såsom skraldespande og beholdere til nærende drikke, som serveres på skolen, blev indkøbt. Alt i alt beløb indkøbene sig til ca. 3400 danske kroner ud af de i alt 9164 kroner, som vi med jeres hjælp har indsamlet. Det var imponerende at se, hvor langt lærerne kunne få dette beløb til at række. Desuden har vi sjældent set folk blive så taknemmelige, for ting som enhver dansk skole tager for givet. Inspektøren var, sammen med vores familier og trofaste venner, mødt op for at tage den endelige afsked med os dagen efter. En afsked som var utroligt rørende, og som fik både os selv, vores guatemalanske familier, de små seje drenge og vores voksne macho fædre til at tudbrøle. Efter endelig at have løsrevet os fra de faste omfavnelser, befandt vi os i bussen, som vi havde gjort fem uger tidligere, på vej den anden vej. Sommerfuglene i vores maver havde på fem uger forvandlet sig til en klump i halsen, og der blev udvekslet meget få ord under den fem timer lange køretur til hovedstaden.

Politisk/kulturel uge

Da vi ankom til Guatemala City, blev vi indkvarteret på et hostel, hvor Che Guevara tilsyneladende også engang har boet. Kun tilsyneladende, for ham, der fortalte os det, har også engang set en UFO. Formålet med de halvanden uge, vi tilbragte i Guatemala City og Antigua, var at besøge forskellige politiske og kulturelle organisationer for at opnå større indsigt i deres arbejde. Den første organisation vi besøgte var CAFNIMA (Centro de Atención a la Familia y al Niño Maltratado), som står bag en række sociale projekter i et område, hvor der ligger en losseplads. I Guatemala sorterer man ikke skrald, når man smider det ud. Til gengæld arbejder rigtig mange fattige mennesker med at sortere genbrugelige ting og sager fra, når skraldebilerne kommer med en stor bunke skrald til lossepladserne rundt om i landet. Den skraldeplads vi besøgte, beskæftiger dagligt 10.000 mennesker, der samler pap, glas, plastik og andre ting, der kan genbruges. Disse ting sælger de bagefter i et forsøg på at overleve. Problemet med den losseplads, vi besøgte, er, at en lille gruppe mennesker har overtaget kontrollen med den og sørger for, at dem, der arbejder på skraldepladsen, kun kan sælge deres ting til denne gruppe mennesker og for en tredjedel af den pris, de ellers ville have kunne fået. Desuden har de indrettet det sådan, at de selv håndterer skrald fra de rigeste områder i Guatemala, mens alle andre må nøjes med at arbejde sig igennem skrald fra slummen. I La Florida oplevede vi mennesker der levede i stor fattigdom på landet, og hvilke konflikter og kampe de hver dag måtte kæmpe med. Specielt kampen for jord har optaget os, fordi den fylder så stor en del i hverdagen hos vores guatemalanske familier. Da vi besøgte CAFNIMA i byen, oplevede vi hvordan, der også her var en desperat kamp for retten til jord i de urbane omgivelser.

Mange fattige tager fra landet til byen, fordi de har opgivet at forbedre deres liv på landet, hvor de kommer fra. Det, de ankommer til i byen, er præcis de samme kampe og konflikter, som de har opgivet på landet. På lossepladsen, som vi besøgte, var der derfor flere forskellige områder, der var blevet besat. Nogle for 20 år siden og andre for blot 2 år siden. Bosættelserne kæmper for at blive lovlige og opnå de legale rettigheder til jorden, herunder adgang til elektricitet og kloaksystemer. Dette gøres blandt andet ved at sælge deres støtte til skiftende politikere, hvilket kommer til udtryk gennem bosættelsernes navne. F.eks. startede den ene bosættelse, vi besøgte, med at kalde sig Sandra Torres (den nuværende præsidents ekskone), fordi de håbede, at hun ville hjælpe dem med at opnå legalisering af deres bosættelser. Men navnet er blevet ændret senere hen, og ifølge chefen for CAFNIMA vil det sandsynligvis snart blive ændret til Otto Perez Molina.

I alt boede der 450 familier i de to nyeste bosættelser. I disse snævre gader, i huse som er lavet af blik eller andre ting, som folk har kunnet finde på lossepladsen, er situationen desperat: over 90 procent af den oprindelige befolkning er illitterære, 25 procent af børn under fem år er underernærede, og blandt de 450 familier i området består over 50 procent af singlemødre eller familier, hvor der foregår vold i hjemmet. Det er specielt disse familier, som CAFNIMA retter deres hjælp mod. CAFNIMA hjælper ved bl.a. at have en skole, og ved at have forskellige aktiviteter for unge såsom positive ”bänder”, der skal holde de unge væk fra gaderne, hvor der er store problemer med, at der bliver sniffet lim og taget stoffer. Børnene er forment adgang til lossepladsen, men de kommer der alligevel for at samle tøj og mad, fordi deres familier er i så desperat en situation, at det er nødvendigt. Vagterne behandler børnene rigtigt dårligt og har hver især fået et øgenavn efter de grusomheder, de udsætter børnene for. Bl.a. hørte vi om ”tinsoldaten”, som er kendt for at separere børnene fra hinanden for derefter at gennemtæske hver enkel. Desuden har CAFNIMA andre projekter, som eksempelvis et mikrolånsprojekt, der genererer en indtægtskilde for kvinder, som enkeltvis eller i små grupper kan låne et engangsbeløb, som startskapital til f.eks. et tortillaria eller andet. CAFNIMA er herudover i øjeblikket ved at søge fonde for at åbne en børnehave med det formål at få de små børn væk fra gaden, idet de i løbet af dagen ofte er overladt til sig selv, mens forældrene arbejder på lossepladsen.

I overensstemmelse med vores interesse for kampen for jord, har vi i Guatemala City også besøgt CONIC, som har været Mellemlamerika Komiteens samarbejdsorganisation i Guatemala siden 1993. CONIC startede i 1992 med at kæmpe for det oprindelige folk, bøndernes og kvindernes rettigheder, og dermed også deres rettighed til jord. Siden da har 10.000 familier opnået at få deres jord tilbage. Eftersom de ofte bliver nødt til at købe denne jord til overpris af staten, er der dog stadig lang vej og stor brug for CONICs hjælp. La Florida er én af de landsbyer, der har fået deres jord tilbage, blandt CONICs 600-700 medlemslandsbyer, og det er tydeligt at CONIC er en rigtig stor aktør i Guatemala og har en stor indflydelse på kampen for jord.

Udover de to organisationer, har vi bl.a. besøgt en antropologisk organisation, som udgraver og identificerer ofre fra borgerkrigen. Formålet med dette er at dokumentere, hvem der er blevet dræbt under borgerkrigen for dermed at bidrage til at skrive en historie, der er sand i modsætning til den historie, som politikerne og eliten ønsker, at den guatemalanske befolkning skal kende til. Desuden er det vigtigt for de guatemalanske familier, som har mistet familiemedlemmer under borgerkrigen, at de får lov til at begrave deres kære efter mayaindiansk tradition og hermed få en afslutning på deres sørgeproces. Organisationen finder stadig den dag i dag nye massegrave og identificerer hver måned 4-5 nye personer, som har været ofre for massakrer. Vi fik mulighed for at besøge laboratoriet, hvor vi bl.a. så skeletter af børn, og var i et depot, hvor ofrenes personlige ejendele, som er fundet sammen med skelettet i massegraven, blev opbevaret i mere end 1400 papkasser. De sidste dage i den politisk/kulturelle uge foregik i Antigua, hvor vi bl.a. har besøgt to projekter for børn med fokus på læring og social mobilisering.

2. Valgrunde

6. november, dagen for tidligere omtalte valg er nu overstået, og resultatet blev at den tidligere militær general – Otto Perez vandt over Baldizon. Han var efter vores mening ikke den fortrukne

vinder, men samtidig var det ét af to onder, hvor den ene ikke nødvendigvis var bedre end den anden.

På selve valgdagen befandt vi os i Guatemala city. Der havde været lettere nervøsitet/spænding blandt os i forhold til eventuelle uroligheder i gaden. Det var dog ikke noget vi oplevede noget af, da gaderne var mere eller mindre mennesketomme, og alle barer var lukkede. Dette grundet, at der i Guatemala er forbud mod at indtage alkohol mere end et døgn inden valget.

Det var dog ikke helt umuligt at skaffe øl denne aften, hvis man da var villig til at gemme dem under sin sweater og holde udkig efter politiet.

Tidligere på dagen da vi gik en tur på 6. Avenida (deres svar på strøget), blev vi inviteret ind på et valgsted, hvor vi oplevede musik, vals og en let stemning - i stor kontrast til, hvordan det normalt foregår i Danmark.

Næste dag var aviserne fyldt med valgsnak, og vi kunne læse os frem til, at Perez havde vundet med 54%, hvilket vil sige, at det var en kneben sejr og hermed, at der også er stor modstand imod ham blandt befolkningen. Flere af de mennesker, vi har snakket med omkring valget, har nævnt dette som et godt tegn. Et tegn på at der er mennesker her, som kæmper imod Otto Perez.

Flere har dog også givet udtryk for, at de er bange for en fremtidig militær optrapning, som f.eks. CAFNIMA, der fortalte, at det var en trist dag for Guatemala, og som for at sætte det i perspektiv, sammenlignede det med, hvis jøderne ville stemme på en nazist.

Det er også blevet klart for os, at resultatet af dette valg vil komme til påvirke CONIC's arbejde i stort omfang, i og med at de kæmper for mayaindianernes rettigheder, som jo netop var dem der var de største ofre for borgerkrigens massakrer. Det kan derfor blive fem år uden forbedringer for CONIC's medlemmer. Men som CONIC selv udtrykker det, stopper dette ikke kampen for retfærdighed for den oprindelige befolkning.

Generelt har vi dog ikke oplevet den store opmærksomhed omkring valget, og har kun hørt om det fra dem, vi selv har henvendt os til. Blandt vores familier i landsbyen har det samme billede gjort sig gældende selvom der, når snakken blev indledt, var en klar holdning til, at man skulle stemme på Baldizon

Vi ville ønske, at der var større bevågenhed omkring dette valg, både lokalt og internationalt, da det måske ville kunne hjælpe guatemalanerne med, ikke at gentage de samme historiske fejl og i stedet for se fremad og ændre deres noget usikre fremtid.

Vi er nu et godt stykke over halvvejs igennem Guatemalabrigadens program, og næste skridt er for alle parter at finde et individuelt projekt med frivilligt arbejde for de næste tre uger. Det bliver en anderledes hverdag, og vi glæder os til berige jeres kolde vinterdage med flere historier fra de varme lande.

Guats up

Vores tid i landsbyen var ofte præget af, at vores familier måtte vise os de mest basale ting. For eksempel kan enhver femårig klappe en tortilla eller tage majs af en majskegle. Ting som vi ofte havde meget svært ved eller i det mindste var meget langsomme til. Efter at vi er ankommet til byen, har vi kunnet mærke, hvordan denne hjælpeløshed har præget landsbyens syn på os. Vi har dagligt fået opkald fra vores guatemalanske forældre, der bekymret har spurgt os, hvordan vi mon klarer os i storbyen. Vi har også kunnet mærke, hvordan en panisk stemning har spredt sig blandt dem, hvis en person ikke har været i stand til at besvare et telefonopkald. Og flere af os er ofte kommet tilbage til 11 ubesvarede opkald efter at have været væk fra telefonen en time eller to.

Guat the fuck

Efter efterhånden at have udtømt samtaleemner, som omhandler sin familie og hverdag i Danmark og hvilke forskelle og ligheder, der findes til hverdagen i vores guatemalanske familier, bevæger

man sig samtalemæssigt ud på lidt dybere vand - oftest så langt ud, at man er ved at drukne... af grin! For eksempel findes der løver i Guatemala, fortæller landsbyfaderen i fulde alvor, for han har selv en gang skudt én og kan fortælle, at kødet smager meget sødt, som hestekød. Det kan godt være at han ikke ved, hvem Hitler var, men tilgængæld ved han, at der stadig er apartheid i USA, at der findes fem kontinenter, og at Senegal grænser op til Danmark. Generelt er viden om verden uden for Guatemala sparsom. Så sparsom at Guatemala er blevet udpeget på vores medbragte kort til at være placeret, der hvor Rusland er, at der er blevet fortalt om, at de spiser larver i Holland, og at hvis man har kort rødt hår, så må man nødvendigvis være fra Kina. Men hvor skulle de også vide det fra, hvis ikke de ved, hvad internettet er og ikke ved, hvornår facebook har åbent.

Fun fact

En tilfældig brigadist, der har flirtet lidt med en guatemalansk fyr fra La Florida, har modtaget 133 ubesvaret opkald på to døgn fra sin ”kæreste”.

Guatemalabrigaden 2011

Rejsebrev # 4

Siden vores veje skiltes i Antigua, har vi hver især været ude på forskellige eventyr. Her er et lille udpluk af fortællinger fra vores fordybelsesperiode.

Los Patojos

"They are not here to learn... They are here to play and to flirt...." Sagde kvinden, som så vidt jeg kunne forstå, havde været lærer i sprog og nu arbejdede som tolk i Europakommissionen. Hun bekræftede egentlig bare, hvad jeg egentlig godt vidste. Jeg brugte to uger i Jocotenango, der ligger ved siden af Antigua, på stedet, "Los Patojos", som er et sted for unge, hvor de kan komme og være, i stedet for at hænge på gaden, hvor de meget hurtigt bliver indlemmet i de mange bander, der holder til i området. Heriblandt kan nævnes de berømte MS13, som nogle sikkert har hørt om. De fleste unge i Los Patojos elsker hiphop og breakdance og især breakdance, går de meget op i. Der bliver øvet hver dag, da de skal være klar til diverse stævner og opvisninger.

Egentlig ville jeg gerne have lavet elektronisk musik med børnene, men da det ikke var muligt, kastede jeg mig over guitarundervisning. Det var mere vanskeligt. Der var to andre lærere. En lokal dreng og en ung mand fra Spanien, men jeg ville ikke have en stor klasse. Af erfaring fra Xela og bjergskolen, har jeg nu indset, at eneundervisning er den eneste vej frem, og så gik jagten ind, for jeg skulle jo finde et offer. Den første, der meldte sig, var en entusiastisk lille pige, ved navn; Jerusalem, der kom fra en meget troende familie og som engang imellem spillede guitar i deres kirkeband. Deres kirkemusik hernede er sådan noget teknisk simpelt noget, der mest af alt lyder som "Suppesteg og Is - musik". - Hvilket betyder, at det lyder af h***** til. Men vi skulle jo starte et sted. Allerede ved gennemgang af akkorderne, talte vi forbi hinanden, for akkorderne hernede hedder noget andet. Jeg ved, at man fanger folk bedst, hvis man finder noget, de kan lide. Diktatoriske lærere er forfærdelige (Og ja - Det VAR en hentydning!) Og det viste sig, underligt nok, at hun var ret glad for Linkin Park, så jeg besluttede, at jeg ville lære hende riffet til "A Place for My Head", som er både godt og simpelt og lavet til guitar. Det krævede, at hun lærte at stemme guitaren i Drop D. Hun syntes, det var skide skægt (Og det syntes jeg også. Drop D er altid skægt når man skal rocke og rulle), men jeg tror ikke, hun nogensinde helt forstod konceptet. Det var åbenbart ret problematisk at spille "A Place For My Head", så vi hoppede over i noget Pink Floyd - "Goodbye Blue Sky", som jeg også har lært at spille i Drop D, men den syntes hun var meget trist, og hernede er de altså ikke glade for trist musik. Det skal være glad musik, og det skal handle om enten kærlighed eller gud.

Vi gennemgik akkorder, og jeg viste hende hurtigt kvintcirklen (Hvilke akkorder går godt sammen), for til sidst at forære hende en plekter jeg havde købt i Antigua. Man er vel en god lærer.

Selvfølgelig var der tid til snak, og hun syntes, det var mærkeligt, at jeg ikke troede på gud, og da hun pludselig spurgte mig, om hun måtte adde mig på en stoetteside for Israel på face book, blev jeg en smule irriteret, men fortalte hende, at jeg altså holder med Palæstina i den konflikt. Det er lidt uhyggeligt at sidde overfor en lille pige, der er så stærk i sin tro og helt uforståelig over for, at andre tænker noget andet.

Så vi vendte tilbage til musikken. Jeg fandt ud af, at hun havde svært ved at flytte fingrene hurtigt, når hun skulle skifte akkord, så vi kastede os over en af mine favorit irske folkesange, "Step it out Mary", som kan spilles med blot tre akkorder. Det var noget andet end de der salsa/Flamingo rytmer, hun var vant til, men hun tog glædeligt udfordringen op. Vi sluttede af med riff fra sangene "The Unforgiven" af Metallica og "Sweet dreams are made of this" og var enige om, at det havde været skide sjovt. Hendes mor, America hedder hun, synes vidst jeg er ret cool. Hun arbejder i en tienda tæt på Los Patojos.

Fortalt af Niels.

Volontørluksus

Med et ønske om at forstå Mellemamerika Komiteens danske samarbejdspartners arbejde lidt bedre blev rygsækken pakket og bragt over grænsen til El Salvador, hvor tortillas ikke længere hedder tortillas, men pupusas og har fyld, og hvor busserne ikke længere har tagbagagebærer, men hvis du er heldig et sæde mindre aller bagerst, hvor der er en lille plads blandt kaffesække og andet godt. Ordlyden er dog stadig spansk, den overvejende lugt - stadig brændeos og standarden - stadig at man sidder fire personer på et to-mandssæde.

I El Salvador stod den på besøg hos Mellemfolkeligt Samvirkes (MS) Globale Platform, som åbenhjertigt lukkede dørende op for en vildfaren MAK 'er. Den Globale Platform er stedet, hvor MS bl.a. forbereder sine unge danske volontører, inden de skal ud at lave frivilligt arbejde. Platformen dækker hele Latinamerika, hvilket vil sige, at alle de unge, der via MS har valgt et volontør ophold i denne del af verden, starter med en måneds ophold på platformen i El Salvador.

Forberedelserne har mange ligheder med dem, vi i brigaden selv har gennemgået, idet de unge også her bl.a. modtager spanskundervisning og lærer noget om den latinamerikanske historie, de lokale forhold og tilbringer en weekend hos en fattig lokal familie. Der er dog også en række forskelle mellem brigadens og volontørernes forberedelser, hvoraf den mest – og for mig særdeles – iøjefaldende var stedet, hvor de er indlogeret. For i modsætning til brigadisterne, som jo bor og/eller spiser hos lokale familier under deres forberedelser, så er volontørerne indlogeret og spiser på platformen. Denne har til huse i hvad, der tidligere var et stort hotel, hvilket stedet bærer tydeligt præg af, idet der i baghaven findes ikke mindre end to swimmingpools til fri afbenyttelse for volontørerne.

Ved mit besøg på platformen var et forberedelsesprogram netop afsluttet, og jeg var så heldig at tilbringe en dag sammen med syv spændte og håbefulde volontører, inden de drog af sted - tre til Bolivia og fire til Guatemala. De havde haft et fantastisk ophold på platformen og var en smule triste over at skulle tage afsked med hinanden, men følte sig alle rustede til de kommende udfordringer. -Jeg kunne dog ikke lade være med at spekulere på, om dette halvluksuriøse ophold ikke ville gøre deres overgang til arbejdet og livet i de lokale familier en smule hårdere end, hvad vi i brigaden har oplevet!?

Fortalt af Signe S.

Caja Ludica

Caja Ludica er en organisation med hovedsæde i Guatemala City, men de har forbindelser både lokalt og internationalt. F.eks. har de et tæt samarbejde med MAKKULT (en underafdeling af MAK). De beskæftiger sig med bearbejdelse af Guatemalas traumatiske historie, sociale uretfærdigheder og politiske problematikker igennem kunst. Dette sker på mange planer og igennem mange projekter, hvor jeg har fået lov til at opleve en lille del af deres arbejde de sidste tre uger af min tid på brigaden.

I løbet af året er de medarrangører af forskellige festivaler både i Guatemala, men også resten af Mellemamerika. I den tid, jeg var hos dem, blev der bl.a. afholdt en hip hop festival for kvinder, hvor der var optrædende med musik, rap og dans, og der blev diskuteret både vigtigheden af urban kunst og kvinders rolle i dette.

I organisationen er der både nogle, som arbejder fast, men en stor del af organisationens arbejde bliver drevet af frivillige guatemalanere, som arbejder med mindre projekter i de belastede områder i udkanten af Guatemala City. Et af disse projekter besøgte jeg en weekend langt væk fra vores lejlighed i zone 1, hvor jeg mødtes med projektets koordinator, en 19 årig guatemalaner, tidligt om morgenen for at tage ud til hans bydel. Her mødte der mig en stor flok børn og unge med masser energi, godt humør og klar til at komme i gang. Efter en præsentation af mig blev der leget, snakket om den internationale dag for vold mod kvinder, og til sidst blev der selvfølgelig uddelt slik og stillet nysgerrige spørgsmål om Danmark.

Da børnene var blevet trætte og varmen var på sit højeste, sagde jeg farvel og tog videre med koordinatoren og en flok børn til en by uden for Guatemala City, hvor der skulle være et optog senere på dagen. Her var der et kulturelt hus, hvor der var plads til alle børn og unge, og hvor vi mødtes for først at spise sammen og senere gå i gaderne. Da alle var mødt op, og alt var klart, begyndte de syv trommer at spille, og optoget begyndte ned af gaderne med stylter, sminke, råb, dans, fest og glade dage. Det hele endte ud i, at en stor flok af byens børn havde samlet sig for at se på artisternes kunstner, og lege med dem.

De tre uger hos Caja Ludica har været meget fascinerende, og jeg har fået lov til at møde nogle modige unge mennesker, som kæmper mod Guatemalas uretfærdigheder, og som alle har budt mig velkommen med stor interesse for international opmærksomhed omkring landets udfordringer.

Fortalt af Benjamin

Fra landet til byen

Det er ikke altid, man lige kan passe en organisations hverdag ind i vores begrænsede brigadetidsramme, hvorfor jeg startede min fordybelsesperiode med at have en uge uden noget planlagt. Jeg besluttede spontant at tage den lange bustur fra Guatemala City til en lille by, som hedder Loma Linda, hvor de har et økoturismeprojekt. Jeg ankom absolut uden forventninger, men endte med en nærmest La Florida-like oplevelse, hvor jeg fik et nært forhold til byen, hvor jeg hjalp til med den obligatoriske plukning af kaffe,

såning af blomkål (ikke bønner!) og rydning af marker og stier. Der gik ikke mere end tre dage, før hele byen kendte mit navn, og jeg befandt mig til en bryllupsforhandlingssceremoni, som min madfamilie havde inviteret mig med til. Jeg var dybt imponeret over, hvor visionære de var i forhold til opmærksomhed på bæredygtighed og økologi. Meget mere visionære end mange personer i langt mere udviklede lande. Vedmodigt tog jeg tilbage til Guatemala City for at gå i gang med det, der var mit oprindelige mål med fordybelsesperioden. Jeg har gennem fire møder med organisationen FESTRAS (Federacion sindical de trabajadores de la alimentacion, agroindustrias y similares) forsøgt at få en bedre forståelse af Maquila arbejderes vilkår. Mange guatemalanere arbejder for udenlandske tøjfirmaer under helt urimelige vilkår, hvorfor de ofte forsøger at lave en fagforening for at forbedre disse. Fordi der slet ikke er den samme tradition for at organisere sig i fagforeninger som i f.eks. Danmark, har de ofte meget svært ved at få deres krav igennem og ender for det meste med at blive fyret. Det er meget svært for dem at få et job igen, fordi de ofte bliver blacklistet på de andre fabrikker i området. Det er her, FESTRAS kommer ind i billedet. De fungerer som en slags paraplyorganisation for de forskellige fagforeninger og hjælper arbejderne med at få deres krav igennem, og at de får udbetalt de penge, de har krav på. Jeg har på møderne hørt mange horrible historier om, hvordan de arbejder til mindre end mindstelønnen, arbejder fra 8-2 om natten, uden at blive betalt for deres overtimer, uden pauser for at gå på toilettet eller spise, for derefter at blive fyret efter 10-15 års trofast arbejde for det samme firma. Jeg har fået dyb respekt for arbejderne kamp for deres rettigheder og er blevet meget opmærksom på, hvilken rolle de internationale tøjfirmaer har i forhold til udnyttelsen og den fortsatte undertrykkelse af mennesker, der er i en håbløs situation.

Fortalt af Signe K.P.

Skildpaddeliv

Endnu en aften kom vi gående ad stranden, tre unge europæiske volontører på udkig i mørket. Vi havde gået mere end en halv time, før vi fandt et spor. Der var ikke længere nogen skildpadde, og der var endda menneskeføddspor ovenpå reden. Vi gravede i sandet med hænderne, men æggene var væk. De lokale havde endnu engang været hurtigere end os. Trætte overvejede vi at gå tilbage, selvom vi endnu ikke havde gået den time, vi burde. Vi valgte dog alligevel at fortsætte; bare lidt længere endnu. Det var et heldigt valg, for efter kort tid så vi en skildpadde. Den var lige kommet op ad vandet, men inden vi kunne nå at reagere, stod der en lokal og gennede os væk. Vi gik om bag skildpadden og ventede på, at den skulle kravle langt nok op på stranden til at grave sit hul. Vi ærgrede os over, at vi ikke havde været der bare ét minut før, for så havde den været vores. Nu skulle vi til at handle om æggene. Han ville have 20Q pr. pund, men vi ville kun give 15Q. Vi kunne allerhøjest give 17Q, og han ville mindst havde 18Q. Vi blev ikke enige, men bad om en donation på 12 æg, som her er kutymen, at man giver til et "tortugario" (et sted, hvor skildpadderunge bliver udklækket for derefter at blive sat fri på stranden). Loven siger egentlig, at 20% af æggene skal doneres, men her overholdes det ikke. Guatemala er et af de sidste lande, der stadig tillader handel med skildpadderæg. Systemet er et kompromis, der tillader folk at gøre, hvad de har gjort i generationer, men samtidig prøver på at undgå skildpadderne udryddelse.

Jeg blev vred og skuffet. Denne mand kunne for mindre end 10Q (da den gennemsnitlige rede er 100 æg) sikre, at disse skildpadderunge fik en chance i havet frem for at blive lavet til skildpadderæggejuice. På den måde berører også denne forretning Guatemalas fattigdomsproblematik, hvor man må tjene penge, hvor man kan. Vi kunne dog ikke hæve prisen, for så ville næste rede blive ligeså dyr. De virkelige skurke er dog de rige hoteller, som køber æggene uden tanke for skildpadderbestanden. Manden gravede et hul og tog æggene, mens skildpadden lagde dem. Da den var færdig, ville han alligevel gerne sælge for 17Q pr. pund. Glade skrev vi ham en kvittering fra organisationen ARCAS og målte skildpaddens længde og bredde. Vi gik hjem til Parque Hawaii og gravede de 102 æg ned i to reder med 51 æg i hver. De sidste to af skildpaddens i alt 104 lagte æg ville han dog selv tage med hjem og lave juice af. På trods af det var vi glade og tilfredse, for normalt overlever kun én ud af tusinde skildpadder længe nok til selv at lægge æg. Det skyldes både menneskeskabte faktorer og naturlige fjender, men på Parque Hawaii bliver i hvert fald 92% af æggene udklækket, og disse bliver sat til søs. I naturen er dette tal kun 45%. Denne store forskel skyldes, at vi sørger for de bedst mulige betingelser for æggene: passende temperaturer, beskyttelse mod fjender og reder med færre æg end de naturlige 100. Denne forskel har jeg nu været en del af i tre uger, og jeg er efterhånden blevet ret glad for skildpadderne.

Fortalt af Stine.

Maya FM

Efter to måneder i Guatemala, hvor vi virkelig er kommet ind på livet af de lokale i mange sammenhænge, og både på egen krop har mærket fattigdommen og afhængigheden af afgrøderne i landsbyen og derudover lagt øjne og ører til det primitive slumliv i hovedstadens lossepladsområder, følte vi, at vi virkelig forstod de kampe, som de indfødte mayaefterkommere har måttet kæmpe i århundreder i et land, som egentlig burde være deres. Derfor ville vi gå ind i et af de områder, hvor der kæmpes for at styrke samarbejdet og båndet de små "municipios" imellem – de små lokalradioer, som kæmper for at holde sig oven vande og for at bringe mange former for oplysning ud til landsbyerne. Lokale og frivilligt drevne radiostationer uden indblanding fra kommercielle interesser har i mange år været et svært emne lovgivningsmæssigt. Disse medier er vigtige især for de små landsbysamfund, hvor al information sjældent når ud. Derfor arbejder lokalradioerne med at udbrede oplysning om sundhed, kvinde- og menneskerettigheder og mere reel og relevant dækning af valget og det politiske system, end man får fra de landsdækkende medier. Netop en af disse små stationer, som tilfældigvis lå i samme region, som La Florida, var vi på besøg hos. Det lille "radiostudie" havde toplocation på den lille bys Parque Central. I et rum med orange vægge sad en ung kvinde i sin traditionelle mayadrakt og fyrede den af som en anden MC Maya. Vi blev hurtigt sat i kontakt med chefen for det hele, som stolt fremviste os radioens 16 diplomer, som hver var udtryk for taknemmelighed givet af private, organisationer og eventarrangører, heriblandt også et fra selve sundhedsministeriet for hjælp til sundhedsoplysning til børn og unge. Derudover fortalte de passionerede om, hvor meget det betød for de kvinder, der til daglig er engagerede i radioen, at have et projekt, der er deres, og hvordan man kunne mærke, at det havde udviklet de lokale kvinders selvstændighed i de 13 år, radioen har eksisteret. Men det har også været 13 år med mange problemer og kampe. Ytringsfriheden og retten til at sende radio er sikret i fredsftalen fra 1996, men der er mange interesser imod den noget friere oplysning i lokalradioerne, og der har derfor været problemer med stationer, der er blevet lukket før i tiden. Derfor er stationens navn "Radio Restauración 2000" en understregelse af deres ret til at sende, som blev forstærket ved en lov i år 2000. For de små landsbysamfund er radioerne dog mere end en politisk protest, det er også et middel til at holde deres kulturelle arv i live, idet radioerne både har programmer på spansk og på forskellige af de 23 originale sprog, alt efter geografiske tilhørsforhold, og idet sundheds- og rettighedsoplysning suppleres af programmer holdt af mayapræster, som snakker om global opvarmning og miljøbeskyttelse på linje med naturmedicin og respekt for forfædrene. På denne måde repræsenterer disse radiostationer en balance mellem de to kulturer, som mødtes i Guatemala for århundreder siden. Det var rørende, så taknemmelige den lille radiostation var for, at de to gringas viste interesse for deres arbejde og kamp for at informere et folk, der har ret til at vide mere, end de gør. Taknemmeligheden blev forevigt i et spontant interview på live guatemalansk radio, hvor både de to kvindelige radioværter og direktøren takkede os for besøget og straks blev mikrofonen givet videre til os, der på magisk vis fik fremstammet en takketale på spansk og følte os meget ydmyge over at være i selskab med disse mennesker, der med få midler trods alt får udrettet meget.

Fortalt af Marie og Monica

Hvor er min baby abe?

Stresset søndag eftermiddag, vi skal af sted til vores respektive steder i morgen, og jeg ved stadig ikke, hvor jeg skal hen. Jeg havde hele tiden haft et børnehjem i tankerne, men pludselig falder jeg så over det her ARCAS på nettet, der promoverer sig selv ved at lokke med babyaber, der mangler et kram. ARCAS Petén er et rehabiliteringscenter for truede dyrearter, som enten har været udsat for grov mishandling, eller været forsøgt smuglet ud af landet pga. deres materielle værdi. Det lød utroligt spændende med sjældne dyr, som havde brug for omsorg og pleje, og jeg tænkte: "Helt sikkert, det er da det jeg skal". Så mig af sted, 10 timer med natbussen fra Antigua og vupti, så var jeg nærmest i Junglen.

Hurtigt blev jeg indlogeret på et fælles dorm med 10 andre volontører, samt vist rundt i området. Der var alle de dyr, jeg havde håbet på, og man fik fornemmelsen af at blive vist rundt i en lille zoologisk have. Endelig kom vi til første shift, og jeg var så spændt på, hvilke bure jeg blev tildelt. Var det mon aberne, krokodillerne eller måske leoparden.. Det blev dog ikke helt så vildt, da jeg fik de små papegøjer til at starte med, men de var også meget søde. Jeg fandt dog hurtigt ud af, at arbejdet ikke var helt så eksotisk som først antaget. "Først så fejer du lige det her bur, så vasker du gulvet, børster hegnet af, og så kan du give dem en skive appelsin." Mere eller mindre den samme rutine tre gange om dagen. Min første tanke var "ÅH NEJ, er det virkelig det her, jeg skal de næste 3 uger?" Oven i købet måtte man heller ikke snakke med dyrene, hvilket egentlig gav meget god mening, da hensigten jo er, at de skal genudsættes i naturen, og derfor helst skal være bange for mennesker. På trods af lidt for meget skrubben og skurren, må jeg dog erkende, at jeg endte med at blive helt glad for det. Det er overraskende så hurtigt, du vænner dig til papegøjer, der skider

på dig, og aber der prøver at stjæle din kost, og det bliver hurtigt en fornøjelig lille del af hverdagen, som man senere deler med de andre volontører, mens man spiser den daglige bønnemos med ris og tortillaer. Dagen endte som regel med, at vi gik i seng ca. kl. 20.00 efter en lang dags arbejde, vi skulle jo være friske og veludhvilede til morgendagens udfordringer og hårde arbejde.

Fortalt af Astrid

Farvel og Tak

Efter en enstemmig afgørelse i brigaden om, at det resterende beløb af ”rejsebrevspengene” (ca. 6.660 kr.) skulle gå til at støtte CAFNIMA (Lossepladsprojektet) i at kunne fortsætte deres imponerende arbejde blandt fattige i byen, blev der taget kontakt til CAFNIMAS’ leder, Christian Ponte. Han blev meget rørt over brigadens beslutning og takkede for, som han udtrykte det, at der i disse nedgangstider, som Guatemala går i møde (med tanke på valgresultatet formoder vi), dog trods alt fandtes mennesker uden for denne del af verden, som bekymrede sig for, hvad folket her måtte gennemgå. Han udtrykte endvidere, at det betød meget for dem at møde en gruppe unge, som handlede i solidaritet for at tage del i at skabe et fremtidigt mere retfærdigt Guatemala.

Nu går brigaden i opløsning og vi splittes for alle vinde, nogle tager hjem til Danmark og andre rejser videre på eventyr, men kampen for retfærdighed fortsætter blandt de mange seje og viljestærke mennesker, vi har mødt her i Guatemala. Og selvom det sidste kapitel i brigadebogen nu er skrevet, føler vi os alle beriget ved at have læst og levet historien heri, og vi er sikre på, at det vil være noget, der vil komme til at præge vores fremtidige liv og færd.

Tak til alle dem der har støttet gennem køb og læsning af vores breve.

Kærlig Hilsen,

Guatemalabrigaden 2011 - Signe, Signe, Stine, Astrid, Monica, Marie, Niels og Benjamin